4 Οκτωβρίου 2010

Πως ένας Ινδιάνος φύλαρχος Mohawk έγινε Ορθόδοξος (μέρος 2ο)

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ορθόδοξη πίστη

ΓΙΑΤΙ ΔΙΑΛΕΞΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΙΣΤΗ…

«Ο λαός μου είναι απλός όπως και το φαΐ του. Ο αρχηγός της φυλής είναι άνδρας, μα τον διαλέγει το συμβούλιο των γυναικών-γεροντισσών της φυλής. Οι τελετές μας όλες οι ομαδικές γίνονται στο ‘μακρύ σπίτι’ (long house). Αυτό έχει δύο πόρτες. Από την ανατολική μπαίνουν οι άνδρες, από την δυτική οι γυναίκες. Η κατασκευή του είναι πολύ απλή, όπως άλλωστε και οι περισσότερες τελετές μας.

Στους γάμους αναπόσπαστο στοιχείο της τελετής είναι η ευλογία των γερόντων. Στις κηδείες για τις γυναίκες και τους άνδρες όταν τους μεταφέρουν στο μακρύ σπίτι μπαίνουν από την δική τους ο καθένας πόρτα, αλλά πάντα το κεφάλι του νεκρού κοιτάζει προς την ανατολή. Μετά εννιά μέρες έχουμε φαγητό (μακαριά) χωρίς όμως αλάτι…»

Και ξαφνικά πετάχτηκε ορθός, γιατί ο δίσκος που ‘χε βάλει να παίζει για το σταθμό είχε κολλήσει. Έβαλε κάτι άλλο, έκανε μια ανακοίνωση και ξαναγύρισε κοντά μας…

«Τί λέγαμε;… Α! Για τις τελετές. Θα σας δείξω πριν βραδιάσει το μακρύ σπίτι… Τώρα για τις γιορτές μας. Όλος ο χρόνος είναι γιορτή… (ξεκαρδίστηκε στα γέλια).

Έχουμε το μεσοχείμωνα (4 μέρες γιορτή), την γιορτή του χιονιού, της πρωτανθιάς, του πρώτου καρπού που ‘ναι το βάτο, τη γιορτή της άφθονης καρπιάς (των ευχαριστιών), την γιορτή του αλωνιού (4 μέρες), την γιορτή του περισσεύματος, της βροχής και του σποριά, και ο κύκλος ξαναρχίζει. Κάτι σαν εκκλησιαστικό ημερολόγιο της γης μας της ιερής…»
Πήρε πάλι βαθιά ανάσα και συνέχισε:
«Δεν λέμε πολλά, ούτε τρώμε πολύ, δεν θυμώνουμε πολύ, αγαπούμε αυτό που μας δόθηκε και συνέχεια ευχαριστούμε για τον καρπό…»
– Έχεις μήπως ταμπάκο; με ρώτησε.
– Όχι, του λέω.
– Εμείς, ξέρεις, το ταμπάκο το μασάμε, το τρώμε δηλαδή, δεν το καπνίζουμε. Όταν το καπνίσεις γίνεται αέρας, όταν το τρως γίνεσαι ένα μαζί του και ευλογάς τη γη που στο ‘δωσε. Τι άλλο με ρώτησες; Α, ναι! Για την αποστολή μου…
«Τι να σας πω. Ο λαός μου βαρέθηκε τους ιεραποστόλους. Έρχονταν χρόνια τώρα μάλλον για να πάρουν, παρά να δώσουν… Δεν σκύβανε να δουν τι είχαμε εμείς. Φέρνανε τον οδοστρωτήρα, γκρέμιζαν, και μετά άρχιζαν δήθεν την… ευαγγελική σπορά.
Εκείνος όμως ο Σέρβος ήταν αλλιώτικος. Έδωσε με την παρουσία του… δεν πήρε τίποτα από μας, εκτός από ένα κομμάτι απ’ την καρδιά μας. Αυτό είναι που αγάπησα όταν διάβασα αργότερα για τον άγιο Γερμανό της Αλάσκας και την ιστορία των Ορθόδοξων ιεραποστολών μεταξύ των Εσκιμώων… είναι αναπόφευκτο να κάνει το μυαλό μου συγκρίσεις… όσο κι αν προσπαθεί…
Θυμάμαι τον Ιησουίτη που μου ‘πε κατάμουτρα πως είχε εντολή να μου διδάξει πνευματικότητα…
Όταν έφυγε από το σπίτι μας η μάνα μου έφτυσε τον κόρφο της, λέγοντας πως:
‘’εμείς, παιδί μου, είμαστε λαός πνευματικός, ενώ αυτός, και ο Χριστός του να ’ρχόταν θα τον κάθιζε στο σκαμνί να τον διδάξει…’’».
– Υπάρχουν κι άλλοι ορθόδοξοι μέσα στους Ινδιάνους; Ρώτησε ξανά ο Γρηγόρης.
– Γνώρισα έναν Εσκιμώο Ορθόδοξο στο Plattsburg και έναν ακόμα Mis Mac πανύψηλο. Μπορεί να υπάρχουν και άλλοι που εγώ δεν ξέρω. Στο Ινδιάνικο όμως νοσοκομείο έχουμε ένα ζευγάρι γιατρούς Σέρβους, τους Moscovitch. Χρυσοί άνθρωποι, αγαπάνε τον κόσμο μας ιδιαίτερα, και τον βοηθάνε».
Η Lesley τον κοίταξα κατάματα.
– Πες μας, αν θέλεις για αυτήν την ιστορία με τις Ινδιάνικες μάσκες. Το ‘γραψαν όλες οι εφημερίδες και αναφερόταν σ’ όλες το όνομά σου. Τί συνέβη ακριβώς;

ΙΝΔΙΑΝΙΚΑ ΕΘΙΜΑ…

Ο Βλαδίμηρος κάθισε σταυροπόδι και αφού πήρε κάποιο χρόνο να σκέφτεται, απάντησε:

«Για μας οι μάσκες αυτές είναι ιερές. Τις φυλάμε πάντα στο σκοτάδι και τις προφυλάσσουμε με μεταξωτά υφάσματα. Είναι το... Άγιό μας πρόσωπο που ψάχνουμε... Το βρίσκουμε στη σιωπή, στα σκοτεινά, όπου βρίσκουμε και το φως της ψυχής μας. Η ψυχή μας δεν εκτίθεται ούτε σε εκθέσεις ούτε σε φώτα τεχνητά... Αυτοί που έφτιαξαν την έκθεση έχασαν την έννοια του ιερού, γι' αυτό αγωνίζονται ''με το γάντι'' να την εξαφανίσουν και απ΄ την ψυχήν μας...
Εμείς αγαπάμε την γη, γιατί ξέρει να σιωπά και να δίνει καρπό. Μάθαμε ταπεινά να την αγαπάμε, να την τιμάμε. Είναι σαν την Παναγιά την Ορθόδοξη... μια και σας αρέσουν οι παραλληλισμοί... Είπα πολλά όμως. Για να σηκωθείτε τώρα να σας δείξω το χωριό μου...»
Μπαίνοντας στ' αυτοκινητάκι κάθισα στη θέση του οδηγού. Ο Βλαδίμηρος συνοδηγός άρχισε την ξενάγηση:
«Εδώ βλέπετε στο κέντρο του χωριού την εκκλησιά την Καθολική . Είναι αφιερωμένη στην αγία Kateri Tekakwitha, μια Ινδιάνα, που ο Πάπας ανακήρυξε αγία. Έχουμε στην εκκλησία αυτή τα οστά της, που κάνουν θαύματα. Εδώ είναι προσκύνημα λαϊκό. Η ζωή της είναι όμορφη σαν παραμύθι... Για μένα ήταν σαλή δια Χριστόν... Ήταν σαλή με χάρη...
Έκαμνε τούμπες στο χιόνι για τον εξαγνισμό της καρδιάς της...
Οι χωριανοί μου όσοι γίνουν καθολικοί δεν πολυαγαπάνε την καθολική προπαγάνδα, αλλά ευλαβούνται την δικιά τους αγία, που η πίεσή τους στο Βατικανό επέφερε την αναγνώρισή της... Δίπλα στην εκκλησιά έχουμε ένα μικρό μουσείο. Εκεί μπορεί να βρει κανείς τον χάρτη της Ομοσπονδίας μας που περιγράφει αναλυτικά όλες τις ινδιάνικες φυλές, τα σύμβολα, τους αριθμούς, τους τόπους απ' όπου ιστορικά προήλθαν, την ιστορική τους πορεία, τις γλώσσες τους... Γίνανε όλα αυτά κομμάτι του... μουσείου...
γλώσσες τους... Γίνανε όλα αυτά κομμάτι του... μουσείου...
Προχώρα τώρα προς τα δω, δεξιά... Ετούτο είναι το Πολιτιστικό μας κέντρο. Από πάνω ο ραδιοφωνικός σταθμός όπου με συναντήσατε... Εκεί κάνω τις εκπομπές... Τώρα στο Τριώδιο και μετά στη Σαρακοστή βάζω πολλή δυτική πνευματική μουσική και λίγο-λίγο Ορθόδοξες σπόντες, για να μην προκαλέσω.
Ινδιάνικη πνευματική μουσική δεν επιτρέπεται στο σταθμό, είναι μόνο για το «μακρύ σπίτι». Το πολιτιστικό κέντρο επιδοτείται από το κράτος των λευκών.
Οι δυνάμεις οι απ' έξω, «οι πολιτισμένες», θέλουν στα χαρτιά να μας βοηθήσουν, στην πραγματικότητα όμως θέλουν να μας πνίξουν, να μας ξεφτιλίσουν, να μας εξουθενώσουν, όχι τόσο εμάς, όσο την ψυχή μας και αυτό που κουβαλάμε. Να μας κάνουν μάσκες για μουσεία, κλόουν στις γιορτές, έρευνα αρχαιολογίας... Δεν μυρίζονται, μα ούτε υποπτεύονται τι... καπνό φουμάρουμε.»
Ξέσπασε στα γέλια. Κόντεψε να μου φύγει το τιμόνι... Συνέχισα με τις υποδείξεις του για αριστερά, δεξιά, ίσια, στρίψε κ.λπ. Ώσπου σε μια στροφή φάνηκε μπροστά

μας ένα μοντέρνο μα πολύ ιδιόρρυθμο κτίσμα…
«Αυτό είναι το σχολείο μας. Δημοτικό και Γυμνάσιο. Το πρόγραμμά του είναι καλό, μ' αρέσει. Είναι πραγματικά ινδιάνικο. Εκτός από τα κλασικά της ''λευκής'' παιδείας, έχουμε πολλά μαθήματα άγνωστα μάλλον στους λευκούς.
Δεν τα λέμε έθιμα ή κουλτούρα, αλλά Ινδιάνικους τρόπους, Ινδιάνικους δρόμους (τα ακούσματα της γης), ινδιάνικους χορούς, ινδιάνικα τραγούδια και κραυγές (σαν αρχαίο δράμα), ινδιάνικο νόμο και άλλα. Η γης γύρω από το σχολείο είναι ιερή. Έχουμε και μια αίθουσα σκοτεινή, όχι για φωτογραφίες, μα για το φτιάξιμο της… απομέσα μας μάσκας,(δηλαδή της ψυχής μας….) »
– Τώρα πήγαινε ίσια, ανατολικά. Προχώρα αρκετά μέχρις ότου βγεις στην ευθεία. Δύο τρία χιλιόμετρα…
«Εδώ είναι το Νοσοκομείο μας. Καινούργιο κτίσμα και καινούργια ιδέα για μας. Νομίζω ωφέλιμη. Φτιάχτηκε μόλις το 1985. Μέχρι τότε είχαμε δικούς μας γιατρούς ή καταφεύγαμε στα νοσοκομεία των λευκών. Όμως… είναι δύσκολα. Το περισσότερο προσωπικό, άμαθοι στα δικά μας, δύσκολα να περιποιηθούν τους γέρους μας. Πρέπει να μπουν στο πετσί μας… Πολλοί προσπαθούν. Φαίνονται άλλωστε αυτοί που αγαπάνε και διακρίνονται από τους κλασικούς επαγγελματίες…»
Ο Βλαδίμηρος Natawe ήταν αρχηγός της φυλής του, ο πνευματικός τους αρχηγός. Ήταν αυτός που διαβάζει τις κηδείες και τους γάμους τους, κάτι σαν ιερέας τους. Το βράδυ κάθονταν σταυροπόδι στο «μακρύ σπίτι» άκουε τα προβλήματα των δικών του, τις διαφορές τους, που τις επέλυε δίνοντας συμβουλές.
Έπαιζε ένα ρόλο δικαστή, που 'ναι μία από τις πιο ισχυρές τους παραδόσεις. Ήταν ποιητής και μεταφραστής, μαζί και φιλόσοφος. Ήξερε τα προβλήματά τους καλύτερα από κάθε άλλον, ήξερε και τους αυστηρούς νόμους που διέπουν τις φυλές τους. Όποιος αρνηθεί τις πατροπαράδοτες αρχές τους και γίνει Χριστιανός, του επιτρέπεται να μένει στο χωριό, αλλά δεν μπορεί να 'χει κανένα αξίωμα. Φεύγει από το συμβούλιο των σοφών, των γερόντων
«χάνει την μοίρα του» όπως λένε οι ίδιοι, με τον δικό τους τρόπο αποκληρώνεται. Όλα αυτά δεν έχουν και πολλή σημασία ίσως για κάποιον απλό Ινδιάνο, αλλά για τον αρχηγό έχουν…

ΠΕΘΑΝΕ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ – ΙΝΔΙΑΝΟΣ…

Κανείς μέσα στο χωριό, μέχρι την κοίμησή του, δεν έμαθε πως ο αρχηγός τους ήταν Ορθόδοξος.
Και ο Βλαδίμηρος που γι' αυτούς ήταν ο Frank έζησε και δούλεψε μ' αυτούς, γι' αυτούς, με το μόνιμο φόβο μήπως το μάθουν…
Έπρεπε πάντα να' ναι μετρημένος, προσεκτικός, ευέλικτος, αλλιώς θα γκρεμιζόταν μέσα τους. Ήταν για χρόνια υπεύθυνος του ραδιοφωνικού σταθμού και δούλευε στο πολιτιστικό τους Κέντρο. Θεωρούνταν αυθεντία στα θέματα παραδόσεων και

συγκινούνταν αφάνταστα όταν εύρισκε «τους παραλληλισμούς», όπως έλεγε, με την Ορθόδοξη παράδοση. Μοιράστηκε μαζί μας πολλές από τις εμπειρίες του, επειδή δεν μπορούσε να τις μοιραστεί με τον λαό του. Μεγάλος σταυρός…

Όταν τα Σαββατοκύριακα τον έβλεπα να βγαίνει από το ιερό της μικρής Ορθόδοξης εκκλησίτσας του Sign of the Theotokos που λειτουργούσε στα αγγλικά και τα γαλλικά ντυμένος παπαδοπαίδι και κρατώντας την λαμπάδα μπροστά σε παπάδες και δεσποτάδες, αναλογιζόμουν τί καρδιά κουβάλαγε αυτός ο γερόλυκος Ινδιάνος, που επέμενε να λέγει: «Ο Θεός ξέρει…».

Και δος του και έκανε στρωτές μετάνοιες, για να του δίνει ο Θεός φώτιση να κατευθύνει το λαό του μέσα από τις φουρτούνες και τις συμπληγάδες και να τον δυναμώνει να κρατήσει στους ώμους του μέχρι το τέλος το βαρύ φορτίο που του ’δωσε.

Πέρασαν χρόνια. Κάθε φίλος που μας επισκεπτόταν στο Μόντρεαλ έπρεπε να κάνει το απαραίτητο ταξίδι επίσκεψη στο ινδιάνικο χωριό και να γνωρίσει τον Βλαδίμηρο. Πολλοί κατά καιρούς, μου είπαν πως κατέγραψαν τις εμπειρίες τους.

Ένα πρωί παίρνω ένα τηλεφώνημα στο Μόντρεαλ πως ο Βλαδίμηρος πέθανε έξω από το χωριό του…

Το ερώτημα τέθηκε στο μυαλό μου, ποιος θα τον θάψει, τί θα γίνει μ’ αυτόν; Είχε όμως αφήσει ρητή γραπτή εντολή να γίνουν όλες οι τελετές κατά το ινδιάνικο τυπικό στο «μακρύ σπίτι» και να τον διαβάσει κάποιος Ορθόδοξος παπάς. Βέβαια οι Ινδιάνοι δεν ήξεραν τί εννοεί με το «Ορθόδοξος παπάς», αλλά είχε αφήσει και κάποια τηλέφωνα.

Πράγματι τηλεφώνησαν και ένας Ορθόδοξος παπάς πήγε και του διάβασε την νεκρώσιμη ακολουθία, πριν το πάνε στο «μακρύ σπίτι».

Δεν είχα δυστυχώς την ευκαιρία να παρακολουθήσω την τελετή που έγινε στο «μακρύ σπίτι», αλλά μου την μετέφερε κάποιος κοινός μας φίλος που παραβρέθηκε.

Δύο μέρες μετά την κηδεία, ο ίδιος ο φίλος μου, ο Μάικλ, μου έφερε τις ειδήσεις και ένα πακέτο. Μου είπε πως παρακολούθησε όλη την τελετή. Ήταν πραγματικά εντυπωσιακή.

Όταν πάνε στο «μακρύ σπίτι», οι Ινδιάνοι βάζουν τις φορεσιές τους ανάλογα με την θέση που έχουν στο χωριό. Η ιεροτελεστία, που γίνεται βέβαια στις γλώσσες τους, είχε μια περίεργη δομή, σαν παλιό βυζαντινό τυπικό. Στο τέλος διαβάστηκε η διαθήκη του αρχηγού της φυλής μπροστά σ’ όλο τον κόσμο. Στην διαθήκη του ανέφερε που δίνει κάθε πράγμα.

Ο Βλαδίμηρος ήταν 75 ετών, είχε παιδιά, εγγόνια και δισέγγονα. Σ’ όλα τα μέλη της οικογένειας άφησε και κάτι. Κάποτε ο Ινδιάνος που διάβαζε τη διαθήκη δυσκολεύτηκε να διαβάσει ένα όνομα μη ινδιάνικο και αφού στραβομουτσούνιασε, φόρεσε τα γυαλιά του και πρόφερε σχεδόν στραβά το όνομα «Γιάννης Χατζηνικολάου».

Ο φίλος μου ο Μάικλ σήκωσε το χέρι του και του έδωσαν το πακέτο που μου έφερε.
Όταν το άνοιξα, είδα τι ήταν: ένα μικρό βιβλίο, Η Θεία Λειτουργία, στα ελληνικά και τα αγγλικά, που του είχα χαρίσει πριν πολλά χρόνια.
Στην πρώτη σελίδα έλεγε:
«Το Yianni», δηλαδή «στον Γιάννη», και από κάτω στα Ελληνικά: «Καλή αντάμωση Vladimir Natawe».
Θεώρησα πως ήταν πολύ καλή χειρονομία εκ μέρους του, μάλιστα το είχε προγράψει πριν φύγει, ίσως προέβλεπε ότι θα πεθάνει. Είχε γράψει στα Ελληνικά «καλή αντάμωση». Βέβαια η έκπληξη δεν έμεινε εκεί, αλλά συνεχίστηκε. Όταν φυλλομέτρησα το βιβλίο, έμεινα πράγματι με το στόμα ανοιχτό. Είχε μεταφράσει πάνω από το αγγλικό κείμενο την λειτουργία στην γλώσσα των Mohawk.
Βέβαια εγώ δεν διαβάζω Mohawk, αλλά την κρατάω σαν κειμήλιο, αυτήν την λειτουργία του Βλαδίμηρου στα ινδιάνικα, που είναι ακριβώς η μετάφραση της λειτουργίας του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου. Αν μ’ αξιώσει ο Θεός ίσως κάποτε να την εκδώσω.
Είναι κάτι τέτοιες σύγχρονες ιστορίες που μοιάζουν σαν παραμύθι, επειδή ψεύτικη είναι κι η ζωή μας.
Κι όμως είναι γεμάτες φως ανέσπερο, σύγχρονες μαρτυρίες μιας ευλογημένης «σαλότητας» που ζυμώνει το φύραμα όλο από το ερημοκκλήσι του αιγαιοπελαγίτικου βράχου μέχρι τους ινδιάνικους καταυλισμούς του Καναδά. Καλή αντάμωση, Βλαδίμηρε.. Καραμάζωφ…

Πηγή: *Περιοδικό “Σύναξη” του άρθρου του Γιάννη Χατζηνικολάου με τίτλο “Το πέρασμα ενός Ινδιάνου”*

Αναδημοσίευση από: *http://agiabarbarapatras.blogspot.com*